

Vleermuizenonderzoek

Treebeek centrum

Gemeente Brunssum

Vleermuizenonderzoek

Treebeek centrum

Gemeente Brunssum

Datum:

21 oktober 2009

Projectgegevens:

RAP01-BVFZ0010-01A

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en opzet	1
1.2	Huidige situatie	1
1.3	Voorgestane ontwikkeling	2
2	Natuurbeleid en -Wetgeving	3
3	Methode	5
4	Resultaten en interpretatie	7
4.1	Resultaten	7
4.2	Interpretatie	8
5	Conclusies en aanbevelingen	11
5.1	Conclusie	11
5.2	Aanbevelingen	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en opzet

Aanleiding voor dit verkennend onderzoek (quickscan) vormt de herziening van het bestemmingsplan voor het Treebeek centrum te Brunssum. Binnen het plangebied zal een groot gedeelte van de bebouwing gesloopt en hergebouwd worden. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige vleermuizen en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. In de quickscan natuurwaarden (Croonen Adviseurs juni 2009) is naar voren gekomen dat aanvullend vleermuizenonderzoek noodzakelijk is.

In voorliggende rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. Op onderstaande kaart is het gebied weergegeven dat het plangebied van het bestemmingsplan omvat.

1.2 Huidige situatie

Het totale gebied ligt in het zuidwesten van de kern van Brunssum in de wijk Treebeek en beslaat het gebied tussen de Wijenweg en de Spoorstraat (noord-zuid) alsook tussen de Uranusstraat en de Koolstraat (oost-west). Het onderzoeksgebied ligt ten zuiden van de Schildstraat-Wijenweg. Het te ontwikkelen centrumgebied bevindt zich in de buurt van de kruising tussen de Koolweg en de Schilstraat, in het noordoosten van het plangebied.

Het gebied is aan te merken als bebouwde kom (woonwijk) met daarin gelegen woonhuizen met tuinen en schuurtjes, parkeerplaats, grasvelden en bomen en centraal gelegen een groenstrook. De ruim opgezette groenstrook omvat gazons, struikbeplanting en een groot aantal middelgrote bomen. De groenstrook is ingesloten door vrij lage flatgebouwen en woonhuizen en publieke gebouwen

Begrenzing plangebied

1.3 Voorgestane ontwikkeling

Het plan zal vooral een ruimtelijke en functionele beheersregeling bevatten, waarbij de aandacht is gericht op het behoud van wat waardevol wordt geacht, en waarbij aan de normale ontwikkelingsprocessen (zoals bijvoorbeeld de uitbreiding en aanpassing van woningen) voldoende ruimte wordt gegeven. Het bestemmingsplanherziening voorziet in de sloop van een groot gedeelte van de bestaande bebouwing en de herbouw hiervan.

Toekomstige situatie

2 Natuurbeleid en -Wetgeving

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. In deze wet is de bescherming van inheemse wilde planten en dieren geregeld en deze vormt daarmee de vervanging van een aantal eerdere wetten alsmede de implementatie op nationaal niveau van de soortbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Implementatie van de soortbescherming in bijvoorbeeld bestemmingsplannen is dus in principe niet meer nodig. In verband met de uitvoerbaarheid van ruimtelijke plannen dient echter wel rekening te worden gehouden met soortbescherming en dan met name de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. In de wet is een aantal verbodsbepalingen opgenomen dat van belang is bij ruimtelijke ingrepen:

Voor beschermde planten op hun groeiplaats geldt het volgende verbod:

- Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Voor beschermde dieren in hun natuurlijke leefomgeving geldt:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Voor ruimtelijke ingrepen is bij het overtreden van de bovenstaande bepalingen een ontheffing (ex artikel 75 Flora- en faunawet, Algemene Maatregel van Bestuur) nodig.

Ontheffing en Vrijstelling

De Flora- en faunawet onderscheidt verschillende beschermingsregimes. Alle vleermuissoorten vallen onder het zwaarste beschermingsregime (Tabel 3-soorten) van de Flora- en faunawet. Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan drie criteria wordt getoetst (zware toets):

- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang.
- Er is geen alternatief.
- Het initiatief doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

3 Methode

Er is gewerkt volgens de methode beschreven in de "Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van batdetectors" (Helmer, Limpens en Bongers, 1987). Een batdetector is een apparaat dat de voor de mensen onhoorbare ultrasone geluiden die vleermuizen gebruiken omgezet wordt in hoorbaar geluid. Aan de hand van het ritme en de frequentie van het geluid (soms aangevuld met zichtwaarnemingen) kan dan een soort worden gedetermineerd. Tijdens het bezoek is gebruik gemaakt van de Petterson D240x batdetector. Met deze detector kunnen opnamen worden gemaakt die later geanalyseerd kunnen worden met behulp van het programma Batsound. Vooral voor de soorten van het geslacht Myotis is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

Gedurende de veldbezoeken werd het onderzoeksgebied te voet doorkruist, zodanig dat een gebiedsdekkende inventarisatie werd verkregen. Tijdens de bezoeken is met name gelet op kolonie-indicatieve gedragingen zoals onder andere uitvliegen en zwermgedrag van vleermuizen. Daarnaast is er gezocht naar vleermuiskeutels, meststrepen en afgebeten insectenvleugels.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder de 12 graden zijn belemmerende factoren. Tijdens deze weersomstandigheden is er niet gewerkt.

In totaal zijn zeven veldbezoeken uitgevoerd in de periode april tot en met september. Het bezoek in april betrof een avond/nacht bezoek. In juni is zowel een avond als een ochtendbezoek uitgevoerd, hetzelfde geldt voor de maand juli. In september is een avond/nacht en een nacht/ochtendbezoek uitgevoerd. Voorafgaand aan het avondbezoek in juli is er bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen (keutels, afgebeten vlindervleugels, meststrepen enz.).

4 Resultaten en interpretatie

4.1 Resultaten

Eerste bezoek

Het eerste avondbezoek eind april is gericht geweest op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen in en nabij het plangebied. Met name is er gezocht naar roepende mannetjes van de grootoorvleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen. In en nabij het plangebied zijn deze avond wel gewone dwergvleermuizen, foeragerend waargenomen.

Tweede en derde bezoek

Het tweede veldbezoek, ochtendbezoek in juni, is vooral gericht geweest op het vaststellen van inzwerpende vleermuizen en het vaststellen van vliegroutes. Er zijn die ochtend, onder goede omstandigheden, geen vleermuizen in het gebied waargenomen. Het derde bezoek avondbezoek is vooral gericht geweest op het vaststellen van vliegroutes, foerageergebied en activiteiten bij mogelijke verblijfplaatsen. Er zijn die avond gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen.

Vierde en vijfde bezoek

Het vierde veldbezoek, avondbezoek in juli, was gericht op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en uitvliegende vleermuizen. Voorafgaande aan het avondbezoek is er in en nabij het plangebied gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen (keutels, afgebeten vlindervleugels en meststrepen). Die avond zijn gewone dwergvleermuizen, laatvliegers, rosse vleermuis en de gewone grootoorvleermuis waargenomen. Het vijfde bezoek, ochtendbezoek, zijn verspreid over de planlocatie gewone dwergvleermuizen waargenomen.

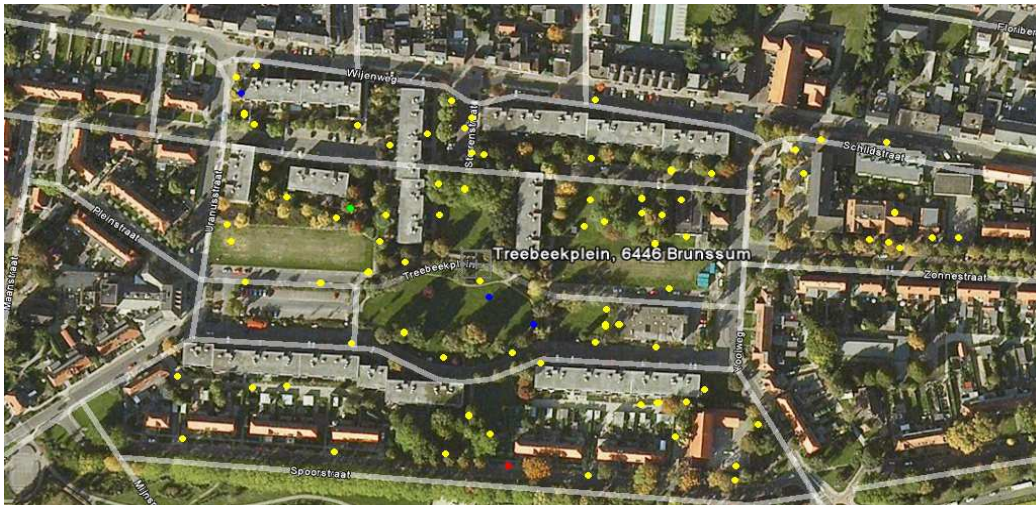
Zesde en zevende bezoek

Het zesde veldbezoek, avond/nacht in september, was gericht op het vaststellen van vliegroutes, foerageergebied en roepende (territorium houdende) mannetjes. Er zijn op die avond alleen gewone dwergvleermuis waargenomen, waaronder enkele roepende mannetjes.

In totaal zijn er in het plangebied en directe omgeving de vier onderstaande soorten vleermuizen aangetroffen. De verspreiding in het gebied is met stippen in de onderstaande kaart aangegeven.

– Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus;
– Rosse vleermuis	Nyctalus noctula;
– Laatvlieger	Eptesicus serotinus;
– Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus.

De ruige dwergvleermuis, de grijze grootoorvleermuis de watervleermuis en de meer-
vleermuis zijn niet aangetroffen.

Verspreidingskaart: Geel is de gewone dwergvleermuis, blauw is de laatvlieger, groen is de rosse vleer-
muis en rood is de gewone grootoorvleermuis.

4.2 Interpretatie

Verblijfplaatsen

Er zijn geen verblijfplaatsen gevonden binnen het plangebied en ook niet in de onmid-
dellijke omgeving daarvan. Wel is op twee plaatsen zwermgedrag waargenomen door
gewone dwergvleermuis. Het zwermgedrag nabij een gebouw is vermoedelijk een soort
van voorverkenning geweest om eventueel daarna toe te verhuizen met een kolonie in-
dien dat nodig was geweest. Het zwermgedrag nabij een boom, door gewone dwerg-
vleer-
muizen, heeft mogelijk een meer sociale functie gehad. De plaatsen waar het
zwermgedrag is waargenomen zijn in de onderstaande kaart aangegeven.

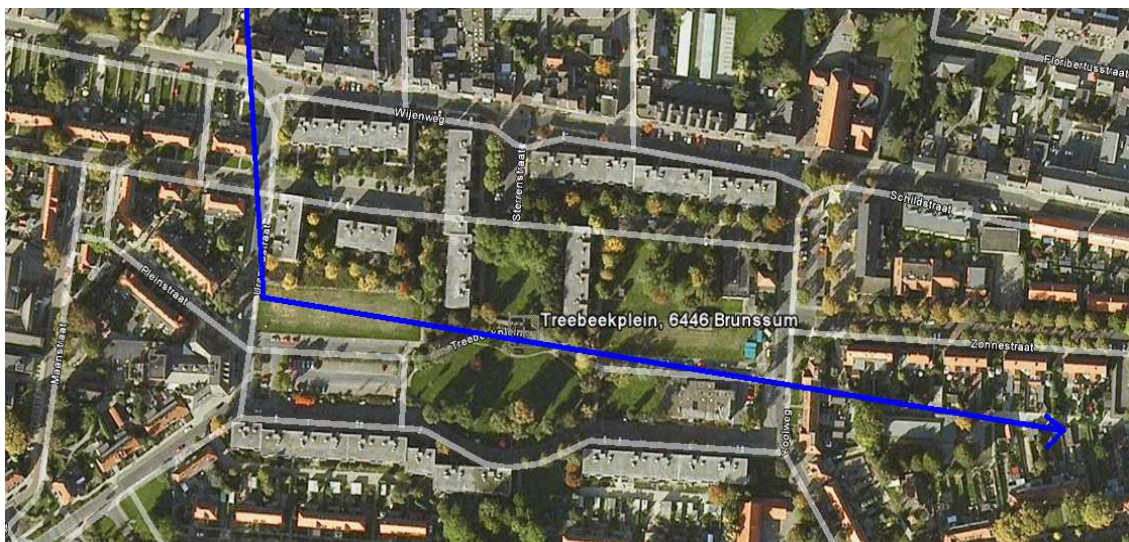
Kaart zwermgedrag

Foerageergebied

In het plangebied wordt veel gefoerageerd door gewone dwergvleermuizen. Een bepaalde voorkeur binnen het plangebied is niet aan te geven. De groenstrook bij voorbeeld wordt even zoveel gebruikt om te foerageren als de delen daarom heen. De andere waargenomen soorten foerageren zeer kort in het plangebied en trekken daarna verder.

Vliegroutes

In het plangebied zijn, voor wat betreft de gewone dwergvleermuis, geen duidelijke vliegroutes vastgesteld. Het is meer een al foeragerend kris kras door het gebied vliegen dan dat er sprake van een vliegroute. De laatvliegers en de rosse vleermuis trekken kort foeragerend door het gebied aangegeven met een blauwe lijn in onderstaande kaart.

Kaart vliegroute

Paarterritoria

Tijdens het laatste bezoek in september zijn op twee plaatsen roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen in het plangebied, aangegeven met groene stippen op onderstaande kaart.

Kaart paarterritoria

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Er zijn in het plangebied vier soorten vleermuizen waargenomen. De gewone dwergvleermuis, de rosse vleermuis, de laatvlieger en de gewone grootoorvleermuis. De gewone dwergvleermuis komt het meest algemeen voor. De laatvlieger is een enkele maal waargenomen. De rosse vleermuis en de gewone grootoorvleermuis slechts eenmaal. Waarvan de waarneming van de grootoorvleermuis op de grens, net buiten het plangebied, is gedaan. De gewone dwergvleermuis is wat betreft veranderingen behoorlijk tolerant te noemen, hoewel in mindere maten kan dit ook gezegd worden van de laatvlieger.

In alle redelijkheid mag daarom verwacht worden dat de realisatie van de binnen het plangebied voorgenomen veranderingen (weinig of) geen invloed zal hebben op de aldaar waargenomen vleermuisactiviteiten, van hoofdzakelijk gewone dwergvleermuizen en de aanzienlijk minder waargenomen laatvliegers.

5.2 Aanbevelingen

Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen is het wel belangrijk om het aanbrengen van **verlichting** zoveel mogelijk te voorkomen. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Geadviseerd wordt om nabij de houtwal geen/spaarzaam verlichting aan te brengen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.